

POZNO POKRISTJANJEVANJE SLOVENSKEGA OZEMLJA III.

Zbornik prispevkov predstavljenih
na tretjem simpoziju v Kobaridu,
31. avgust in 1. september 2019

V organizaciji Društva Slovenskih starovercev
in Turističnega društva Kobarid

Uredil Marko Hren

Notranje Gorice, 2020

POZNO POKRISTJANJEVANJE SLOVENSKEGA OZEMLJA III.
Zbornik prispevkov predstavljenih na tretjem simpoziju v Kobaridu,
31. avgust in 1. september 2019

Copyright © avtorji in Društvo Slovenski staroverci, 2020

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati ali prenašati v kakršni koli obliki ali s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi, vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali s kakršnim koli sistemom shranjevanja in priklica informacij, brez pisnega dovoljenja založnika.

UREDIL Marko Hren

OBLIKOVAL Žiga Valetič

AVTOR UVODNIKA: Marko Hren

MOTIV NA NASLOVNICI: Izvirnik objavljen z dovoljenjem arhiva Polo museale del Friuli Venezia Giulia a Direzione regionale musei del Friuli Venezia Giulia, Piazza Libertà, 7, 34135 TRIESTE. Hrani: Narodni arheološki muzej v Čedadu (Museo Archeologico Nazionale di Cividale del Friuli), pergamentna zbirka Bojani (inventarne oznake MAN Civ, F.P. Bojani II, n. 53 in MAN Civ, F.P. Bojani II, n. 54).

IZDALO IN ZALOŽILO Društvo Slovenski staroverci

Notranje Gorice, 2020

KONTAKT: drustvo.staroverci@gmail.com • www.staroverci.si

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=20336899

ISBN 978-961-94461-4-0 (pdf)

Vsebina

UVODNIK	9
----------------------	---

STROKOVNI PRISPEVKI

Dr. Gregor Lesjak	
POMEN STAROVERSTVA ZA PRIMERJALNO RELIGIOLOGIJO	19

Dr. Thomas Daffern	
DRUIDSTVO IN DRUIDSKE ŠTUDIJE V EVROPSKEM KONTEKSTU	43

DRUID STUDIES AND PRACTICE IN A EUROPEAN CONTEXT - A REPORT ON A WORK IN PROGRESS	49
--	----

Mirjana Borenović	
POJEM SVETOSTI V STAROVERSTVU	85

Dr. Katja Hrobat Virloget	
PASTI ETNOGRAFSKEGA RAZISKOVANJA IN PRIMERJAVA GRADIVA STAROVERCEV	103

Marko Hren	
OPUS ZMAGA ŠMITKA V KONTEKSTU RAZUMEVANJA DUHOVNOSTI V SLOVENSKI KULTURI	113

Dr. Mira Omerzel - Mirit

VEDUNI IN VIDOVINE – STAROSVETNI

SLOVANSKI ŠAMANI 153

PRIČEVANJA POSOŠKIH VIROV

Vilma Purkart

STAROSVETNI KOBARIŠKI PUST 191

Jože Munih

MEGALITSKA SVETIŠČA 199

Edi Raspet

DVOJNO ŽIVLJENJE TIUNŠČEGA FRENCA 205

Peter Mignozzi

ZDRAVLJENJE S TROJAKOM IN BRTINOM 209

OBISKI TOČK POSEBNEGA POMENA 213

DODATEK

Igor Kernel

»KRIŽARSKA VOJSKA« PROTI »STAROVERCEM«

V KOBARIDU 1331 217

V spomin
Zmago Šmitek (1949–2018)

»» **R**es je, da so nam nekateri prelati, duhovniki in redovniki v pobožnosti stali ob strani pri izkoreninjenju omenjenih zmot. Pomagali so z nasvetom in osebno, in šli so, ne brez osebne nevarnosti, vse do kraja Kobarida, v isti škofiji, kjer so med gorami nešteti Slovani častili neko drevo in studenec, ki je bil pri koreninah drevesa, kot Boga, izkazujoč ustvarjeni stvari češčenje, ki se po veri dolguje Stvarniku. To drevo smo dali s pomočjo prej omenjenih vernikov izrjavati, studenec pa zasuti s kamni.«

– *Prevod iz listine o križarskem pohodu nad Kobaridce, ki so častili drevo in izvir; Arheološki muzej v Trstu (slika na ovitku)*

Dr. Gregor Lesjak³

POMEN STAROVERSTVA ZA PRIMERJALNO RELIGIOLOGIJO

RAZISKOVALNA METODA PAVLA MEDVEŠČKA IN VPRAŠANJE VERIFIKACIJE VIROV O »POSOŠKEM STAROVERSTVU«⁴

UVOD

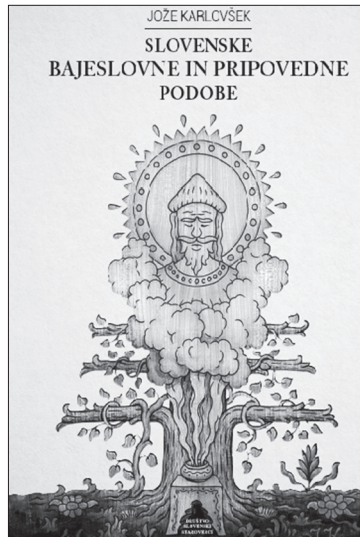
Vsako besedilo je večplastno, zato se zdi pri pričujočem najbolj pomembno najprej opozoriti na očitno – nastalo je, da bomo v svojem spoznavanju »posoškega staroverstva« odprli tudi metodološka vprašanja. Kot pri vseh drugih začetkih, je naloga težka. O metodoloških vprašanjih in vprašanjih verifikacije virov smo namreč doslej zgolj nekaj slišali, od ust do ust, na razpolago pa imamo še eno, v resnici zelo splošno predpostavko: s temi vprašanji naj bi se nekako povezoval doslej zadržan odnos različnih strokovnih skupnosti do predmeta našega preučevanja. Naj zadrego z začetkom ponazorimo z vprašanjem, ki ga je avtorju tega zapisa postavil njegov kolega, izvrstni sociolog religije, ko sta govorila o Medveščkovi etnološki zbirki. Vprašal ga je, kateri predmeti iz te zbirke so najbolj povedni in nedvomno pristni. Kako naj odgovorimo na vprašanje, ki vključuje tako temeljen dvom? Kako naj vendar oblikujemo zadovoljivo verigo resničnostnih sodb o namenu in poreklu katerega izmed predmetov in vseh posrednikov, prek katerih se je prav ta predmet znašel v Medveščkovi zbirki? Da bi svojo razpravo začeli in v njej postopoma razvili kompleksnejša pojasnjevalna orodja, bi morda lahko najprej enostavno razlikovali med dvema vrstama

³ Gregor Lesjak (gregor.lesjak@gmail.com) je doktor socioloških znanosti. Zaposlen je na Uradu za verske skupnosti na Ministrstvu Republike Slovenije za kulturo.

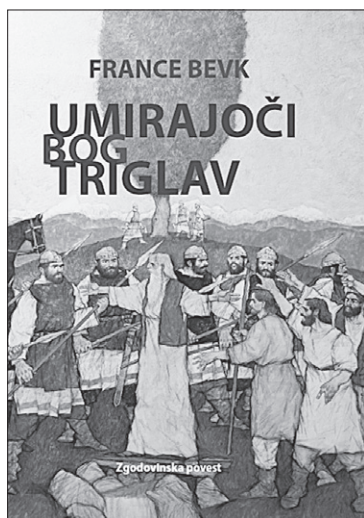
⁴ Za predhodni pregled tega besedila, dragocene sugestije in razpravo se najlepše zahvaljujem dr. Marjanu Smrketu in ddr. Andreju Pleterskemu.

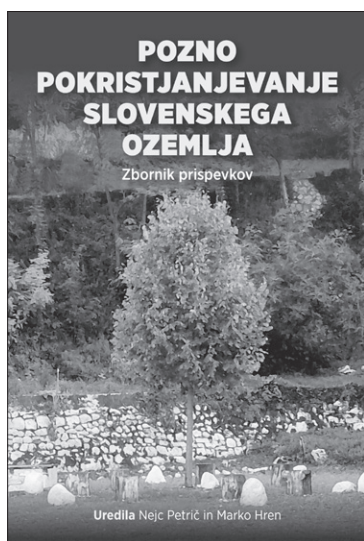
KNJIGE
V ZALOŽBI DRUŠTVA
SLOVENSKI STAROVERCI

Jože Karlovšek
SLOVENSKE BAJESLOVNE IN PRIPOVEDNE PODOBE
[2016, ponatis 2017, razprodano;
Dostopno v e-obliki na biblos.si]

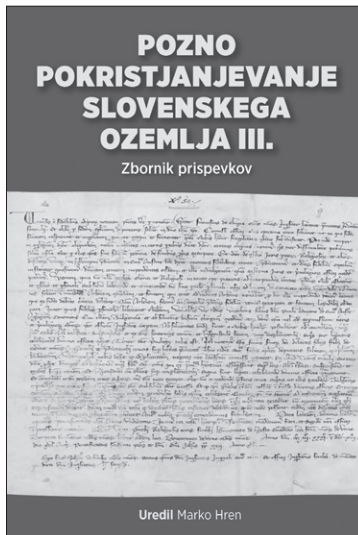
France Bevk
UMIRAJOČI BOG TRIGLAV
Zgodovinska povest [tretji ponatis, 2018]

POZNO POKRISTJANJEVANJE SLOVENSKEGA OZEMLJA
Zbornik prispevkov predstavljenih na simpoziju.
Kobarid, 12. 8. 2017 [2018]

POZNO POKRISTJANJEVANJE SLOVENSKEGA OZEMLJA II.
Zbornik prispevkov predstavljenih na drugem simpoziju
v Kobaridu, 18. avgusta 2018

POZNO POKRISTJANJEVANJE SLOVENSKEGA OZEMLJA III.
Zbornik prispevkov predstavljenih na tretjem simpoziju
v Kobaridu, 31. avgust in 1. september 2019